

Valimisplatvorm

LÄBIMÕELDUD, SELGE JA JULGE

Eneken Riin Salong, Anet Ilustrumm ja Rando Simson

Tartu Ülikooli üliõpilasesindus moodustab erinevatel tasanditel kirju eesrinde, mis seisab üliõpilaste huvide eest ning tagab, võib-olla neile endile teadmatagi, selle, et ülikool ei unustaks ära Universitas Tartuensise suurimat väärtust — noort võrsuvat intelligentsi — tudengeid. TÜÜE tegevus juhindub suuremast, üldisemast eesmärgist seista nende eest nii õppes kui ka muutustes, mis mõjutavad nende heaolu.

Selleks, et valmiv intelligents saaks jõudsalt võrsuda, esitleme oma visiooni järgmiseks kaheks aastaks. Andmaks ülevaadet meie mõtetest TÜÜE tuleviku kohta, jaguneb valimisplatvorm neljaks: (i) TÜÜE, (ii) ülikool, (iii) tudengkond ja (iv) välissuhtlus.

1. TÜÜE...

...terviklikumaks!

Instituutide, teaduskondade ja kolledžite üliõpilaskogude pädevus, eeskätt huvikaitstes ja esindamises, on seinast seina. Mõni esindaja jääb liiga kaugeks TÜÜE kesksest tegevusest, mis tekitab olukorra, kus ta võib jääda oma rollis üksinda. See ei tee esindustööd mitte ainult keerulisemaks, vaid kahjustab ka TÜÜE jätkusuutlikkust ja edukust.

Eesmärgi saavutamine algab esimesest päevast, kaasamisega, see tähendab, et värskelt valitud esindaja mõistab ning mõtestab oma rolli. Senine *onboarding* ja semestri tegevusplaani koostamine, kuigi kasulik, ei tundu selleks piisav. Esindaja peab saama põhjaliku ning läbimõeldud väljaõppe ja rolli üleandmise. Lisaks sellele on oluline jagada ja julgustada kaasa rääkimist-mõtlemist nii ülikooliülestel kui ka laiematel teemadel. Seda saab teha ühiste ürituste, erinevaid üliõpilaskogusid kaasavate koosolekute ja töörühmade tegevuse kaudu. Niisiis, üliõpilasesindaja peab tundma end osana, siinkohal *väärtustatud osana*, kogu masinavärgist.

Suurte muutuste puhul, olgu selleks võrdse kohtlemise süsteemi muutmine või arengukava koostamine, peab prioritseerima iga tasandi esindajate informeeritust, et tagada üliõpilasesinduse kui terviku efektiivne töö nendel teemadel. Killustunult ei ole üliõpilaskogudel võimalik panustada TÜÜE tegevusse nii tõhusalt kui tegelikult saaks. Selleks peab keskenduma selgesõnaliste ja ühiste seisukohtade võtule esinduse siseselt, et toetada terviklikku, kuid samas paindlikku, kohalike oludega arvestavat

huvikaitset. Informeerituse saavutamine eeldab kõigi tasandite kaasamist seisukoha kujundamisel.

Niisiis, kui kõik üliõpilaskogud on selgel arusaamal sellest, mida esindaja roll endast kujutab, ja on kursis kriitiliste ülikooliülestest teemadega, siis toimib TÜÜE terviklikumalt ja jätkusuutlikumalt.

... nähtavaks!

Üliõpilasesinduse tegevus ning selle hüved keskmisele tudengile peavad olema selged, sisulised ja lihtsalt mõistetavad. Peab konkreetsemalt näitama seda, kuidas töö otsustuskogudes, eelkõige instituutide, teaduskondade ja kolledžite tasandil, peegeldub tudengite heaolus. Kuigi õppekvaliteet, võrdne kohtlemine, arengukava ja muu näiliselt triviaalne võrreldes rahvusülikooli balli või öö-ao-raamatukoguga ei ole niivõrd PR-seksikas, siis esindaja rolli tudengi "igapäevaelus" peab kommunikeerima rohkem. Kui üliõpilane iseseisvalt infoülekülluses seda ei näe, mida TÜÜE teeb ning pakub, siis peab selle nähtavaks tegema digitaalselt ja füüsiliselt. Teadlikkuse üks konkreetsemaid mõõdikuid on valimised, mis näitab julmalt, empiiriliselt seda kui nähtav TÜÜE tegelikult on üliõpilase jaoks.

TÜÜEL on võimalus ja võimekus esindada üliõpilasi kui huvigruppi ühiskondlikel debattidel. Kuigi avalikult arvamuse avaldamine ei peaks olema prioriteet, siis aitab kodanikuaktiivsus tõsta esile TÜÜE tegevust ning teha huvikaitset nii-öelda väljaspool ülikooli. Aktiivne kaasaraakimine tudengeid puudutavatel teemadel artiklite, aruteludel osalemise või aramuslugudega teeb meid üliõpilasele nähtavamaks. Tulevatel KOV ning Riigikogu valimistel on hea võimalus rääkida üliõpilaste kui huvigrupi eest, mis toetaks tudengite huve teenimist ning TÜÜE nähtavust.

Niisiis peaks TÜÜE pretendeerima sellele, et üliõpilane mõistab, kuidas tema esindaja mõjutab positiivselt õpet ja õppekeskkonda puudutavaid teemasid. Me ei tohi karta selgitada TÜÜEs ja ülikoolis toimuvaid keerulisi protsesse, muidu jääb üliõpilasesindus kaugeks ja ebaoluliseks.

2. ÜLIKOOL...

... võrdsemaks!

Ametist lahkuv juhatus on teinud suurepärase töö võrdse kohtlemise teemaga - meie tahame seda jätkata. Ülikooli bürokraatiast tulenev protsesside venimine nõuab järjepidevust. Rektoraadiga kohtumine oli esimene oluline samm süsteemi efektiivsemaks muutmisel. Siiski jääb segaseks, mida ja millal täpsemalt ülikool tahab

saavutada, mis õõnestab lubaduste tõsiseltvõetavust. Võrdne kohtlemine on tundlik ja kriitiline teema, mis vajab selgust – niisiis on vaja saavutada detailne kokkulepe selle kohta, mis edasi saab ning kuidas toetada praeguse süsteemi toimimist.

Loodud TÜÜE-sisene võrdse kohtlemise töörühma tegevus peab olema planeeritud ja eesmärgistatud ning kaasama järgmisi esindajaid. Töörühma olulisim väljund peab olema koostatava võrdse kohtlemise strateegia puhul jälgida, et see teeniks ja kaitseks üliõpilaskonda. Parima tulemuse saavutamise taandub, jällegi, mitmekülgsele kaasatusele ja esindajate informeeritusele.

... arenevaks!

Saamaks realistlikku pilti õppekvaliteedist on vaja toetada üliõpilaskogude ning üliõpilaste vahelist kontakti ja koordineeritust. Instituudid hõlmavad endas mitmeid programme, mistõttu võivad programmisisesed õppega seotud probleemid jääda lahendamata. Niisiis, on vaja julgustada üliõpilaskogude ja üliõpilaste suhtlust. Seda aitaks teha kursusevanemate võrgustike väljaarendamine, mis toetaks struktuuriüksuste üliõpilaskogude tööd ning viiks TÜÜE “silmad ja kõrvad” kursuse tasemele. Lisaks õppekvaliteedi edendamisele, loovad võrgustikud reaalse kasvulava potentsiaalsetele üliõpilasesindajatele ning pakub kogemust huvikaitses.

Ülikool peab olema ajaga kaasas käiv, kuid seejuures peaks säilima akadeemilist arengut toetav väärtuskeskkond ja teaduspõhine õpe. Nende tagamisel mängib õppekvaliteedi hoidmine ning edendamine kriitilist rolli. TÜÜE peab seisma sisuka ja kriitilist mõtlemist esile tõstva õppe eest – trende taga ajades võivad ülikoolil jääda nende ohukohad märkamata. Koostamisel olev arengukava tõstab esile tehisaru integreerimist õppesse, kuid siiski peaks võtma konkreetse väärtuspõhise seisukoha, mis adresseerib tehisaru liigse kasutamise ohte. Selle riskid on laiemad kui asjaolu, et praegused üliõpilased kasutavad tehisintellekti kodutööde tegemiseks – tehisaru ei tohi asendada kriitilist ja analüütilist mõtlemist, mis on suurim “lisandväärtus” kõrghariduse omandamisel.

3. TUDENGKOND...

... teadlikkumaks!

Lisaks TÜÜE-tegevuse-teadlikkusele mängib üliõpilasesindus kandvat rolli üliõpilaskonna informeerituses olulistel teemadel, mis mõjutab nende igapäeva elu ja toimetulekut. Näiteks, kõrghariduse rahastusega seoses on tähtis, et üliõpilased teaksid, mis toimub ja kuhu poole liigutakse ning mis muutuste tagajärjed võivad olla. Tudeng paneb tähele ja on meiega kursis ainult siis, kui me suudame teda veenda, et

meie tegevusega kursis olemine on neile vajalik ja kasulik. Keskmist tudengit ei huvita, kui me nende isiklikus elus kuidagi relevantseid ei tundu. Kui nad näevad TÜÜE väärtust, on ka suurem võimalus, et nad tahavad TÜÜEsse panustada ning kandideerida esindajaks.

Niisiis peaks informeerima tudengeid (sealhulgas ka potentsiaalseid tulevase tudengeid) suurematel teemadel, kuidas see neid mõjutab ning mis on TÜÜE seisukohad selle suhtes (näiteks KHRi või VKga seoses).

... välismaalt

Adresseerimaks TÜ rahvusvahelisust peab erilist tähelepanu pöörama ülikooli välistudengitele, kes jäävad praegu kõrvale, ja toetama nende muredega tegelemist. Siiani on TÜÜE keskendunud eestikeelsele üliõpilaskonnale, kes on üksteisesega rohkem seotud, rohkem kaasatud esinduse tegevusse – neil on probleemid “altimad” päevavalgele tulema. Mõneti võib rahvusvahelisi tudengeid pidada haavatavamaks rühmaks, kuna nad on paratamatult rohkem eraldatud ning peavad lisaks ülikoolile kohanema ka uue kultuuriruumiga.

Seega peab TÜÜE suunitletumalt saavutama hea kontakti rahvusvaheliste tudengitega ning tegema tööd, et kaardistada nende muresid, mis võivad erineda eestikeelsete üliõpilaste omadest. On vaja minna “väljapoole TÜÜEt”, tahame koondada rahvusvahelisi üliõpilasi, kes puutuvad lähemalt kokku õppekvaliteedi (olgu see programminõukogu liikmeks või kursusevanemaks olemine) või millegi muuga, mis seob neid üliõpilaste heaolu puudutavate küsimustega (nt International Student Ambassadors või Erasmus Student Network). Sedasi saab tagada tervikliku huvikaitse nii Eestist kui ka mujalt Tartu Ülikooli õppima tulnutele.

4. VÄLISSUHTLUS...

... tudengite huve teenivaks!

Tudengite huve edendamisel on kasulik otsida ideid ka väljastpoolt Tartu Ülikooli. Lahendusi otsides murekohtadele võrdse kohtlemise või õppekava ülesehituse teemadel, ei ole vaja hakata ratast leiutama. Oleme juba võrdse kohtlemise voliniku positsiooni loomist taotledes toonud näiteks Tallinna ülikooli, kus selline ametikoht juba eksisteerib, ning uurinud, kuidas nad seda tegid. Nii saame ka muudes küsimustes ammutada inspiratsiooni teistest ülikoolidest, kes on töötanud välja toimivad lahendused erinevatel teemadel, ning pidada neid silmas otsuseid tehes. Seda toetab aktiivne osalemine EÜLi tegemistes – nii üldkoosolekul kui ka töögruppides. Tahame tagada TÜÜE esindatuse kõikides töögruppides.

Välisülikoolide osas ei tohi jätta mainimata ka Enlight võrgustikku, mille osa on Tartu Ülikool koos üheksa teise Euroopa ülikooliga. Organisatsioon soodustab tudengkonna rahvusvahelistumist, luues võrgustiku tudengitele võimalusi nii lühi- kui pikaajalises õpirändes osalemiseks. Iga aastaga kasvab tudengite määr, kes suundub välismaale just Enlighti kuuluvatesse ülikoolidesse. Tulevikule mõeldes on võrgustikul potentsiaali vähendada õpirändesse minemisega kaasas käivat keerulist ja tüütut paberimajandust ning luua teiste ülikoolidega ühiseid õppekavasid, mis annaks Tartu Ülikooli tudengitele rohkem võimalusi omandada õppimiskogemus välismaal.

Lisaks teistele ülikoolidele tasub uurida ka võimalusi koostöös tudengiorganisatsioonidega, läbi kelle saab TÜÜE jõuda lihtsamini kontakti laiema tudengkonnaga. Ühiste ürituste korraldamine suurendaks meie esindajate kokkupuudet teiste aktiivsete üliõpilastega ning organisatsioonidelt saaks leida tuge võitluses kättesaadava hariduse eest, innustades neid vajadusel avaldama teemakohaseid artikleid ja aktiveerima oma liikmeskonda.

Niisiis, käesoleva kandideeriva koosseisu (vt allpool kelle, kui Sa, kallid lugejad, veel ei tea) eesmärk on seista selle eest, et valmiv intelligents saaks jõudsalt võrsuda, tegutsedes läbimõeldult, selgelt ja julgelt kõiges, mis puudutab Tartu Ülikooli üliõpilaskonda. Juhatusse kandideeriv koosseis hõlmab endast nii sotsiaalteaduste, loodus- ja täppisteaduste kui ka humanitaarteaduste ja kunstide valdkonna üliõpilasi. Uljalt võib väita, et see katab 79% üliõpilastest:

$$\left((6723[\text{SV}] + 2690[\text{LTT}] + 2620[\text{HV}]) \right) \div 15\,206 [\text{üliõpilaste koguarv}] \approx \underline{0,79}$$

kommentaar: formaalne vabandus MVle (2173 üliõpilast), te see kord ei mahtunud

Allikas: Tartu Ülikooli statistika (vaadatud 20. mail 2025)

Numbreid ja muud empiirilist kõrvale heites, usume, et meie varasem kogemus TÜÜEs (valdkonna ja instituutide üliõpilaskogudes) ja mujal ning meie (nii erialane kui ka loomuline) erinäolisus toetab TÜÜE tasakaalustatud, samal ajal aktiivset ja arutellust kaasatud edasiliikumist.

Eneken Riin Salong

Tartu Ülikooli üliõpilaskonna esinaine kandidaat 2024/2025. õa

Anet Ilustrumm

Tartu Ülikooli üliõpilaskonna aseesinaine kandidaat 2024/2025. õa

Rando Simson

Tartu Ülikooli üliõpilaskonna aseesimehe kandidaat 2024/2025. õa